

# AASTA 2017 TEGIJAD LOODUSES



**Aasta lind on turteltuvi.** Eestis pesitseb selle perekonna kaks liiki: turteltuvi ja kaelus-turteltuvi. Kaelus-turteltuvi võib Eestis kohata läbi aasta. Nad on meil ebaühtlase levikuga ning enamasti seotud pargi-laadsete elupaikadega. Häälightsus on kudrutav „guguu-guk... guguu-guk“. Turteltuvi on Euroopa väikseim tuvi, kes saabub meile aprilli teises pooles ja viibib meil kuni oktoobri keskpaigani. Häälightsus on ühtlane ketrav „turrr... turrr... turrr“. <http://www.eoy.ee/turteltuvi/>



**Aasta puu on viirpuu.** Roosõieliste sugukonda kuuluv perekond viirpuu on liigi- ja vormirohke. Eestis kasvab looduslikult 11 liiki viirpuid või hübriidse päritoluga viirpuuliiki, sissetoodud liike ja vorme on teada üle 60. Laialdaselt kasvatatakse viirpuid parkides ja aedades ilu- ja hekitaimena. Paljudel viirpuudel on söödavad viljad, mida on kasutatud ravimina või värvimiseks. <http://www.loodusajakiri.ee/2017-on-viirpuu-aasta/>

**Aasta loom on metskits.** Metskits on meie metsade üks ilusamaid ja graatsilisemaid loomi. Ta on sihvaka keha, peente jalgade ja saleda kehaga. Metskitse suvekarv on punakaspruun, talvekarv hall, saba ümbrus (nn peegel) valge. Sööb suvel rohhtaimi, puude-põõsaste lehti ja peenemaid oksa, talvetoiduks on puhmataimed, puude ja põõsaste oksad, koor ja pungad, põldudel kraabib lume alt orast. Eestis on metskits suhteliselt arvukas jahiloom. <http://entsyklopeedia.ee/artikkel/metskits1>



**Aasta seen on kukeseen.** Eestist on leitud kolm perekonna kukeseen liiki: kõigile tuntud harilik kukeseen, harva esinev kahvatu kukeseen ja meil väga haruldane, kaitsealune lilla kukeseen. Harilik kukeseen on Eesti metsades laialt levinud ja paljude seenekorjajate lemmik. Tema viljakehad on üleni rebukollased, lehterjad, kübaraserv on sisserullunud ja korrapäratult laineline. Kübara alaküljel on eoslehekesi meenutavad harunenud voldid, mis laskuvad pikalt jalale. Kasvab okas- ja segametsades suurte kogumikena suvest kuni hilissügiseni, ka soojadel ja lumeta talvedel. Harilik kukeseen on oma hea maitse ja meeldiva aroomi tõttu meil väga armastatud söögiseen. <http://lingid.ee/aasta-seen-2017>

**Aasta liblikas sini-paelöölane** on meie suurim öölane. Tema tagatiibu ehivad silmatorkavad sinised vöödid. Päeval istub ta puutüvel ning tema hea varjevärvusega eestiivad peidavad erksamaid kehaosi. Nii jääb sini-paelöölane vaenlase silmale raskesti märgatavaks. Röövikud toituvad peamiselt haabadel, valmikud puuviljadel. [https://en.wikipedia.org/wiki/Catocala\\_fraxini](https://en.wikipedia.org/wiki/Catocala_fraxini)



**Aasta orhidee on harilik muguljuur.** Kasvukohad on lubjarikka mullaga niisked või parasniisked ning madala taimestikuga rannaniidud ja hõredad kadastikud, sooniidud ja madalsood. Juunis-juulis õitsevad väikesed õied on koondunud saledasse õisikusse ning lõhnavad magusalt mee järele. Taimel on tavaliselt kaks vastakut varre alusele kinnituvat lehte, mis on kollakasrohelist tooni, pealt veidi läikivad, kujult süstjad ja kergelt renjad. Taimede kõrgus on enamasti 10-20 cm. Muguljuur asustab tihedamalt läänesaari ja mandri läänerannikut, mujal Eestis tuleb teda lugeda haruldaste liikide hulka. <http://www.orhidee.ee/>

**Aasta muld on leedemuld.** Leedemuld on tugevasti happeline toitainevaesel liival tekkinud männimetsa muld, millel viljakust kandev huumushorisont puudub või on väga õhuke. Pinnalt sügavuse suunas vaadates järgneb leedemullal metsakõdu kihile tuhkhalli värvitooniga väljauhtehorisont, mille all paikneb veega alla kandunud tumedatest huumusainetest ja rauaühendite muundumisest värvunud kiht. See teeb leedemullast ühe Eesti ilusaima mulla. Leedemuld on põuakartlik ja kaitseb põhjavett vähe ning on üks meie väikseima viljakusega muldasid. Samas kasvavad leedemullal tootlikud männikud, mis on muuhulgas ka hinnatud marja- ja seenemetsadena. Leedemullad moodustavad umbes 6% kogu Eesti muldkattest ja üle 14% metsamuldadest, enim leidub neid Kagu-Eestis. <http://lingid.ee/aasta-muld-2017>



**Aasta sammal on harilik karusammal.** Harilik karusammal ehk käolina on niiskemate kasvukohtade taim. Tema esinemist metsas peetakse üheks kindlaks metsa rabastumise tunnuseks. Harilik karusammal on meie sammaldest kõige suurema kasvuga. Kui üks taim tumerohelisest samblavaibast õrnalt välja tõmmata, siis võib selles veenduda. Taime pikkus on kuni pool meetrit. Hariliku karusambla eoskuprad on pikkade harjaste otsas, eoskupart kattev tanu on kauni kuld kollase värvusega ning narmastunud servaga. <http://www.looduskalender.ee/n/node/1054>